

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Foro Competente ratione Contractûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

tamen, ut dictum, propriè degit. Quantumvis autem propterea in tali loco super contractu vel crimine alibi celebrato vel commissio valeat conveniri, casu tamen, quò hujusmodi accidentarius loci incola verum domicilium non procul remotum habet, eum coram istius potius, quàm alio magistratu conveniri, & actorem ad illi remitti, æquum est; præsertim, si defensiones in veteri domicilii loco paratiores, & inde petendæ essent.

40. Inferunt quartò cum Glossa in l. Hares cit. V. Debebit, Bartol. in §. Proinde cit. n. 4. & Panormit. in c. fin. n. 13, homines vagabundos, qui verum aut quasi domicilium nullibi habent, etiam super contractibus & delictis alibi celebratis vel commissis, conveniri & puniri posse, ubi existunt; juxta tritum illud, *Ubi re invenero, ibi te judicabo*; quia æquitas & publici boni ratio exigit; ut etiam ipsi habeant judicem competentem, coram quo super debitis & delictis respondere teneantur etiam, quando ex ejusmodi loco discesserunt, Sanchez *Lib. cit. disp. 25. n. 5.*
41. Inferunt quintò, sicut omnes subditi conveniri possunt in Curia Regis vel Imperatoris, sic clericos & peregrinos omnes, etiam laicos, in causis spiritualibus conveniri posse in Curia Romana, si ibi existant, c. V. fin. Ratio est: quia Roma quodammodo communis omnium patria est: & sicut omnes Ecclesiæ sitæ sunt in territorio Papæ, sic iste omnium Christi fidelium, in causis saltem spiritualibus, ordinarius est iudex, *can. Cuncta 17. & can. fin. 9. q. 3. Barbosa in l. Consensisse 2. §. Legis 3. ff. de Judic. n. 33.* Quò tamen non obstante, clericus vel alius peregrinus, Romæ conventus, litem ad locum domicilii sui specialem revocare potest ex justa causa, v. g. quòd in hoc ad respondendum melius sit instructus: vel, quòd Romam venerit ex causa necessaria, v. g. legationis,

appellationis, testimonii &c. & non mere voluntaria, ut in §. fin. cit. cum Glossa fin. advertit Panormit. n. 46.

ARTICULUS III.

De Foro competente ratione Contractus.

SUMMARIUM.

42. Reus ratione Contractus in istius celebrati loco,
43. Quoad principalem & accessorias obligationes:
44. Ubi & in loco Distractus forum sortitur.
45. Ibidem conveniri etiam potest ad rescissionem contractus:
46. Si iste non utrinque,
47. Sed ex altera tantum parte sit perfectus.
48. Reus forum etiam sortitur in loco, in quo se soluturum expressè,
49. Vel tacitè promisit;
50. Ut in tali loco procedi in ejus personam, si in eo sit presens:
51. Si absens sit, citari:
52. Et, si non compareat, immisso in ejus bona decerni valeat.
53. Si bona non habeat, in loco domicilij est conveniendus.
54. Ratione Solutionis promissa in loco incerto, in ejus promissa loco,
55. Vel, in quo reperitur:
56. Non tamen quovis remotissimo loco conveniri potest.
57. Per locum transeuntes ratione contractus in eo non conveniuntur:
58. Nonnullis casibus exceptis.
59. Ratione administrationis publicæ,
60. Imò & privata reus etiam absens in ejus gesta loco convenitur.

G

Tertio,

42. **T**ertio, reus Forum ratione Contractus fortitur in loco, cujus civis & incola non est, si ibi contraxit, *l. Hares absens 19. §. 2. ff. de Judic. & c. fin. hâc Rubr.* si ibi invenitur, *c. 1. §. Contrabentes in 6.* Quâ in re contractus nomen non strictè, pro ultro citroque obligatoria conventionem, ut *vg. emptio & venditio* est: sed largissimè lumitur, ut etiam quasi contractus *vg. tutelam, curatelam, negotiorum gestionem & quemcunque alium actum*, quò obligatio per se vel per alium contrahitur, comprehendat, *l. Hares cit. §. 1. & 2. & l. Omnem 20. ff. de Judiciis, Glossa in c. fin. cit. V. seu contractus, Panormit. in c. cit. n. 29. & Haunold, Tom. 5. de J. & J. Tract. 1. n. 354.*

43. In contractus autem ita sumpti loco reus forum fortitur, & coram ejus ordinario iudice conveniri potest non solum quoad obligationem principalem, ex contractu ortam, & ad istius implementum: sed etiam quoad obligationem secundariam, puta ad damna & interesse propter moram debitoris, suo tempore non solventis, ut cum Panormit. *in c. Dilecti 17. n. 6. Felino in c. fin. cit. n. 19. & Decio in l. Si convenerit 18. ff. de Jurisdic. n. 31.* tradunt Petr. Barbosa *in l. Hares cit. §. Proinde cit. n. 7. & Oliva de Foro Eccles. p. 3. q. 22. n. 5.*

44. Neque solum ratione contractus, sed distractus quoque ratione forum quis fortitur; ut, ubi is factus est, conveniri queat, *citt. Barbosa n. 12. Oliva n. 7. & alii, 2. cit. id deluentes ex §. cit. ibi, Si conduxit, ibique distractit, & l. Qui loco certo 27. ff. de Judiciis.* Ratio est; quia, ubi par ratio est, appellatione contractus venit & distractus, *arg. l. Habeo 19. ff. de V. S. iisdemque Regulis, quibus contractus, etiam distractus continetur, l. Pomponius 13. §. 2. ff. de Acquir. possess. Gaill. Practic.*

Lib. 2. observat. 2. n. 5. Ubi
Dubium & percelebris inter DD. 45.
controversia est, an in celebrati contractus loco quis conveniri queat ad solam contractus observationem sive ad ejus implementum, vel etiam ad rescissionem & annulationem. Cui ansam præbuere pugnantes in speciem Juris definitiones *l. Quoniam 2. C. Ubi & apud quem cogit. & l. In contractibus 14. C. de Non numer. pec.* ex quarum illa restitutio minoris adversus contractum petenda est apud iudicem domicilii rei conventi; existit *§. fin. mutui receptionem confessus in loco contractus opponere valet exceptionem non numeratæ pecuniæ, quæ ex se tendit ad contractus mutui certò locò celebrati rescissionem.* Quæ Juris definitiones Doctores in sensu omnino contrarios distraxerunt: & prior, ad contractus resolutionem reum in solo domicilii loco conveniendum, Baldo *in l. Quoniam cit. Decio in Rubr. de Judiciis n. 2. Cald. Perreyra in l. Si curatorem 3. C. de in Integr. restit. V. Implorandum, n. 30. Tiraquello Lib. 1. de Retract. §. 8. gloss. 5. n. 2. & Gutierrez 22. Canon. Lib. 1. cap. 34. n. 9.* posterior verd, illum ad rescissionem etiam in contractus celebrati loco, si in eo inveniatur, conveniri posse, Ant. de Butr. *in c. fin. hâc Rubr. n. 12. Felino ibid. n. 24. ad finem, Curtio jun. in Rubr. C. de Edendo n. 16. & Covarruvias Lib. 1. Var. cap. 4. n. 1. ad finem* persuadere.

Mediam inter utramque viam ingressus Petr. Barbosa *in §. Proinde cit. n. 24. li. citr.* componit, & pugnantes DD. Opiniones in concordiam reducit ad inventâ distinctione inter contractus; vel enim, inquit, iste ex utraque parte jam perfectus, vel ita perfectus non est?

Si prius, & ad jam perfecti ulloque vitiò non laborantis contractus rescissionem agatur ex qualitate aliqua extrinseca, locus

locus decisioni *l. Quoniam cit.* & contractus rescissio petenda est à iudice domicili rei conventi: non à iudice loci celebrati contractus, licet ibi reus inveniatur. Ratio est; quòd, cum plene perfectò & utrinque iam impleto contractu ex eo orta actio sublata jam sit, *princ. Instit. Quib. mod. oblig. toll.* in consequentiam etiam sublatum sit forum, ratione contractus ad ejus implementum iure constitutum, *Reg. Cùm principalis 178. ff. & Reg. Accessorium 42. in 6.*

47. Si posterius, & contractus ex utraque parte perfectus non fuit, aut vitio aliquò intrinsicò v.g. iniquitate usurariâ laborat, ad ejus rescissionem vel nullitatis declarationem etiam in celebrati contractus loco contrarium in eo inventum agi potest, *l. In contractibus §. fin. cit.* cum, qui de non numerata pecunia excipit, aperte asserat, contractum ex una parte non esse impletum; ac proinde adhuc imperfectum: sicut & is, qui eum vitio intrinsicò & iniquitate usurariâ laborare, ait; ut ad eò ex pecuniâ non numeratâ defectu aut vitio contractus intrinsicò agenti nihil obstet, quò minus reum conveniat in loco contractus; cum istius forum necdum sit sublatum, ex mente Alciati in *l. Vinum 22. ff. de Reb. credit. n. 32.* Quam *l. cit.* & DD. conciliationem comprobant *cit. Oliva q. 22. à n. 9.* & August. Barbosa in *l. In contractibus cit. n. 32.* Non etiam Bruneman. in *l. cit.* etiam, cum omnino perfectus est contractus, in istius celebrati loco ad rescissionem agi posse, asserens *n. 22.* sed contra semet ipsum in *l. Quoniam cit. n. 2.*

48. Quod si contractus implemento sive solutioni contrahentium mutuo consensu certus locus destinatus est, ibi forum ratione Contractus; non in istius celebrati loco, sortitur reus, qui alibi soluturum se promisit. Unde vel ibi, vel in domicili

loco, pro actoris arbitrio, valet conveniri, *l. Hares cit. §. fin. quod contraxisse unusquisque in eo loco intelligatur, in quo ut solveret, se obligavit, textus est l. 22. ff. de O. & A.* Quæ imperialis dispositio iure Ecclesiastico ita confirmata est; ut clericus, qui alibi se soluturum promisit, ibi conveniri possit, non obstante privilegio, ipsi specialiter concessò, ut non nisi certo loco valeat conveniri, *c. Dilecti 17.* quòd, alibi se soluturum promittens, hujusmodi suo privilegio tacite renuntiare censetur, *Glossa in c. cit. V. Certo loco, ubi Panormit. n. 4. & Haunold. cit. n. 354.*

Neque obstat; quòd clericus sine licentia proprii Episcopi, in se prorogare nequeat jurisdictionem alienam, etiam Ecclesiastici iudicis, *c. Significasti 18.* quia, licet hoc nequeat expressè, potest tamen tacite, sive ipso facto, scilicet certo eoque alieno loco contrahendo, aut eò destinando promissam solutionem; tali enim contractu & promissione factâ alieni iudicis jurisdictioni sine proprii consensu subicitur, non merâ suâ voluntate: sed ex dispositione & assententia Juris, vim, sicut adimentis expressæ, ita tribuentis hujusmodi tacitæ alienæ jurisdictionis in clericum prorogationi, Innocentius in *c. Dilecti cit. n. 2.* & Gonzalez in *c. Significasti cit. n. 11.* Unde

Dubium oritur, an ergo peregrini omnes forum fortiantur in loco, ubi contraxerunt. In quo Negativa: & ratione Contractus eos duntaxat, qui ibi se soluturos aut responsuros, expressè vel tacite, promiserunt, forum fortiri, est receptum, *Glossa in §. V. Contrahentes cit. Panormit. in c. fin. cit. n. 33. Laiman ibid. n. 16.* Tacite autem ad id se obligare præsumuntur, qui ibi ad tempus moram trahunt, vel negotium tractare incipiunt, vel officinam aut tabernam conduxerunt,

aut pergulam ad res vendendas constituerunt, sicut mercatores ad nundinas venientes solent: etiam si in tali loco verum aut quasi domicilium non habeant, *l. Heredes cit. §. 2. V. Nunquid*; eò ipsò enim, quòd ibi officinam, tabernam vel pergulam constitutam quis habeat, non statim; vel potius non antè, quàm ratione contractuum ibi celebratorum debitam satisfactionem præstiterit, recessurus creditur, *Oliva cit. q. 22. n. 59.*

50. Dubium secundò est, an & quomodo iudex ratione contractus jurisdictionem suam exercere valeat in eum, qui in loco contraxit, vel in eo se soluturum, expressè vel tacitè promissit. Quà in re frequentiori DD. calculo approbata est distinctio; vel enim, inquit, reus in tali loco reperitur, vel non?

Si prius, quamdiu in loco reperitur, jurisdictionem suam exercere potest in ipsam ejus personam, eam per citationem in jus vocandò, & vocatam ad comparandum opportunis remediis compellendò, *e. Dilecti §. 5. Contrabentes cit.* Ratio est; quia ratione contractus forum sortitur & loci magistratui subditus est saltem, dum in eo existit, *l. Heres absens cit. pr. ut, quamdiu præsens est, personaliter citari valeat & compelli, Panormit. in c. fin. cit. n. 36. Francus in §. cit. n. 1. Covarr. Lib. 1. Var. cap. 4. n. 1. & Oliva cit. q. 22. n. 23.* Eà autem citatione Ordinarii contractus vel solutionis promissæ loci iudicis jurisdictione ita firmatur; ut ad comparandum ac respondendum reus præsens compelli, imò, si causæ qualitas exigat vel permittat, capi quoque & incarcerari queat: & si contumaciter se absenter, aliis remediis in eum procedi & si à iudice Ecclesiastico citatus fuit, excommunicari: imò, si status causæ permittat & de actoris jure liqueat, etiam super principali negotio condemnari queat, *c. §.*

fin. Ut lite non contest. §. l. Properandum 13. §. 3. C. de Judiciis, Panormit. cit. num. 36.

Si posterius, & reus in contractus vel promissæ solutionis loco non reperitur & dum in eo existeret, citatione præventus non fuit, in ipsius extra talem locum existentis personam procedere, eumque citare loci iudex nequit ad effectum; ut, si non compareat, excommunicari vel in principali negotio procedi possit; quia tam excommunicationis, quàm hujusmodi condemnationis sententia concernunt ac tendunt in personam: quam extra locum non existentem & jam non subditam ad suum forum trahere invitam iudex non potest, ut *in c. fin. cit.* rectè observant Hostiens. *n. 3. Ant. de Butrio n. 15. & Fagnanus à n. 15.* Citari tamen tali casu etiam absens à contractus vel solutionis promissæ loci iudice potest sub comminatione, actorem in possessionem bonorum, quæ in loco habet, immittendi in casum, quò nec compareverit ad respondendum, neque actori satisfecerit, vel de satisfactione exhibenda idoneam præstiterit cautionem: & si tali citatione insuper habitæ & contemptæ neque satisfecerit, vel de satisfaciendo præstiterit cautionem, vel etiam, si ne citatio ad ipsum perveniret, se occultarit, ad petitionem actoris declarari contumax, & decerni actoris immissio in possessionem bonorum, quæ in celebrati contractus vel solutionis promissæ loco absens habet, eaque immissio actu fieri potest; ut tædiò affectus compareat ad respondendum, *§. fin. §. 5. Contrabentes cit. ubi Glossa magna Franc. à n. 1. Panormit. cit. n. 36. & Covarruv. Practic. cap. 10. num. 4.*

Quod si reus ita citatus & contumaciter absens bona in talis iudicis loco seu territorio sita non habeat, ea tamen habeat alibi v.g. in loco domicilii, iudex loci contra-

contractus vel solutionis immissionem in ea faciendam ad petitionem aëtoris solummodo decernere: pro actuali verò in ea immissione in illa facienda iudicem domicilii vel alterius loci, in quo ea sita sunt, requirere debet, §. *Contrabentes cit. in fine, cit.* Panorm. n. 36. Covarr. n. 4. *in fine,* & Pirrhing. *ad hanc Rubr. n. 39.*

§ 3. Demum, si post huiusmodi citationem contumaciter absens bona etiam alibi sita non habeat, à iudice loci contractus vel solutionis promissæ in ejus personam, utpote neque quoad personam suam neque quoad res seu bona subjectam, decerni nihil potest: sed ea ab aëtore super impletione contractus, & ex solutionis mora secutis damnis & factis propterea expensis, coram iudice domicilii convenienda erit, *arg. l. Hares cit. §. fin. Pirrhing cit. n. 39. in fine.*

§ 4. Dubium tertium est, coram quo iudice ratione contractus conveniendus sit, qui se soluturum ac responsum promittit in loco incerto. Quæ promissio triplici modo fieri potest: scilicet primò, ubi promissor fuerit inventus: secundò, ubicunque creditor petierit: tertio, Viennæ vel Augustæ appositâ clausulâ generali & *Ubicunque creditori placuerit, Quorum casuum*

§ 5. Primò conventionem nihil operari; ac proinde debitorem coram solo iudice domicilii vel loci contractus, si in ejus celebrati loco fuerit inventus, conveniri posse, existimat Bartolus *in l. Si conveniret cit. n. 4.* eâ ductus ratione; quòd, si conventio aliquid operaretur, à promissore solutio aliavè contractus impletio in loco remotissimo peti posset: quod utique nimis durum est & absurdum. Sed melius Decius *in l. cit. n. 3.* Panormit. *in c. 1. de Judiciis, n. 22.* Ant. de Butr. *ibid. n. 13.* & Barbosa *in l. Hares cit. §. 1. n. 135* eum conveniri posse, docent, ubi-

cunque fuerit repertus: dummodo locus idoneus sit. Unde

Secundò etiam casu in loco, in quo is à creditore inventus fuerit, conveniri potest: dummodo locus fuerit idoneus ac tutus; cum utique in eo, si ob pestem grassantem tutus non esset, respondere non teneretur, *cit. Decius n. 23.* Barbosa n. 144. & Oliva n. 43.

Postremò casu promissorem non solum in expressis, Viennæ scilicet vel Augustæ, sed in aliis quoque, non tamen multò remotioribus & ejusdem provincie locis, si in iis repertus fuerit, conveniri posse, cum Panormit. *cit. n. 22.* Ripa *in c. 1. cit. n. 71.* Jafone *in l. Si conveniret cit. n. 44.* & aliis volunt *cit. Barbosa num. 153.* & Oliva n. 44. Ratio est; quia casibus in specie expressis adjecta generalis clausula interpretationem recipit à specificatis, *arg. l. §. fin. ff. de Testico, vmo Sc. leg. & expressis majores ac difficiliore casus non comprehendit, arg. c. Sedes 15. de Rescript. Sc. Qui ad agendum 4. de Procurat. in 6.*

Dubium quartò est, an ratione contractus in ejus celebrati loco conveniri etiam valeant viatores & peregrini contrahentes in loco, ad quem statim recessuri pervenerunt. Quorum licet primò occurru eadem, quæ aliorum ratio esse videatur, eos tamen ratione solius contractus ibi conveniri à scientibus, eos statim discessuros, non posse, sed in domicilii sui loco conveniendos, responsum est Ulpiani §. *Proinde 2. cit.* huiusmodi redentis rationem; *Quia durissimum est, quotquot locis qui navigans aut iter faciens delatus est, cor locis se defendere,* Glossa *in c. 1. cit. V. Respondere, hanc Rubr. in 6.* Felin. *in c. Ex parte 33. de Rescript. n. 7.* Petr. Barbosa *in §. Proinde cit. n. 94.* & Gaill. *Lib. 1. Prætic. observat. 39. n. 14.*

G 3

Sunt ta-

58. Sunt tamen etiam casus, quibus per locum sine mora transiens viator ratione contractus ibi potest conveniri: veluti Primò, si inter contrahentes convenit, aut consuetudo loci postulat; ut, qui in foro vel taberna pretium pro merce aut mercedem pro pretio obtulit, ei merx aut pretium statim tradatur, Panormit. *in c. fin. n. 37. & ibi Felinus n. 19.* Secundò, si cum peregrino contrahens, eum peregrinum aut brevi discessurum, ignoret; hoc enim casu istum ratione contractus convenire potest, argumentò à contrario ductò *ex cit. §. 2. cit. Barbosa n. 95. & Oliva n. 56.* Tertio, si peregrinus de fuga, aut alia fraude sit suspectus; hunc enim in loco contractus conveniri & ad solvendum vel satisfaciendum cogi posse, monet Glossa *in §. 2. cit. V. Debebit.* Quartò, peregrinus transiens per locum, in quo institorem seu factorem habet, conveniri coram ejus loci magistratu potest ratione contractus vel negotii, quod cum institore est gestum; quia perinde est, ac si cum ipso domino ibi esset contractum, ut *ex l. Hares cit. §. 5. colligit Laiman in c. fin. n. 16. & §. 3. cit. Bruneman n. 34.*

59. Dubium quintò est, ubi quis forum sortiatur & conveniri valeat ratione administrationis. Et in loco quidem istius gestæ eum conveniri posse, si in eo reperiatur, ex dictis liquet. Quin etiam absentem ad comparandum in eo & coram iudice, sub quo officium gessit, respondendum, atque administrationis rationes reddendas cogi posse, satis perspicuè proditum est, *l. 1. §. l. fin. C. Ubi de ratiocin. agi op.* quarum tamen *ll. definitionem cit. Barbosa in l. Hares §. 1. cit. à n. 68.* ad rationes administrationis publicæ, rerumque pertinentium ad utilitatem publicam restringit: & pro privatæ administrationis rationibus reddendis in

ejus gestæ loco, quem conveniri, si ibi non reperiatur, posse inficiatur, eà ductus ratione; quòd, cum quis ratione contractus in ejus celebrati loco conveniri nequeat, si ibi non reperiatur, §. *Contrahentes cit.* à fortiori in loco, si non reperiatur, conveniri nequeat, ratione quasi contractus.

Sed perperam; cum restrictione hanc non admittat & pro rationibus privatæ quoque administrationis reddendis in illius gestæ loco absentis conventionem aperte permittat Imprimis generalitas *Rubrica cit.* quæ est, *Ubi de ratiocinis tam publicæ quam privatæ agi oportet.* Deinde *l. 1. cit. Verba, Qui aliena negotia sive ex tutela sive ex quocunque alio titulo administravit.* Et demum *l. fin. cit. ratio;* quia in administrationis gestæ loco *Instructio sufficiens & nota testimonia & verissima possunt documenta prestari;* quæ, sicut in publicarum, sic & in privatarum rerum administratione procedit. Quare, pro privatæ quoque administrationis, v.g. tutelæ vel curæ rationibus reddendis reum etiam absentem in illius gestæ loco conveniri posse, ejusque ad hunc remissioni, in civilibus aliis non probatæ, locum esse, cum Panormit. *in c. fin. cit. n. 37.* Joan. Monach. *ad hanc Rubr. n. 23. & Interpp. aliis sustinent Covarruvias Practic. cap. 10. n. 4. in fine, Ant. Matth. de Provat. Jurisdic. n. 70. & Oliva cit. q. 22. n. 32. in fine.* quòd ibi plenior & amplior instructio haberi queat, *l. fin. cit. in fine.*

ARTICULUS IV.

De Foro Competente ratione Rei sitæ. SUMMARIUM.

61. Reus Forum ratione Rei sortiatur, ubi res immobilis sita,

62. Vel